

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ELEKTROS ENERGETIKOS SISTEMOS SUJUNGIMO SU  
KONTINENTINĖS EUROPOS ELEKTROS TINKLAIS DARBUI SINCHRONINIŲ  
REŽIMU ĮSTATYMO NR. XI-2052 2, 5, 6, 8, 12, 13 IR 13<sup>1</sup> STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR  
ĮSTATYMO PAPILDYMO 6<sup>1</sup> STRAIPSNIŲ ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS  
ELEKTROS ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. VIII-1881 2, 7, 9, 56, 67 IR 69 STRAIPSNIŲ  
PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO SEPTINTUOJU<sup>1</sup> SKIRSNIU ĮSTATYMO IR  
LIETUVOS RESPUBLIKOS NACIONALINIAM SAUGUMUI UŽTIKRINTI SVARBIŲ  
OBJEKTŲ APSAUGOS ĮSTATYMO NR. IX-1132 5 STRAIPSNIO, 2 IR 4 PRIEDŲ  
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ  
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

**1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai**

Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos sujungimo su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu įstatymo Nr. XI-2052 2, 5, 6, 8, 12, 13 ir 13<sup>1</sup> straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 6<sup>1</sup> straipsniu įstatymo projekto (toliau – EESSĮ projektas), Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 2, 7, 9, 56, 67 ir 69 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo septintuoju<sup>1</sup> skirsniu įstatymo projekto (toliau – EEĮ projektas) ir Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymo Nr. IX-1132 5 straipsnio, 2 ir 4 priedų pakeitimo įstatymo projekto (toliau – NSUSOAĮ projektas) (toliau visi kartu – Įstatymų projektai) rengimą paskatinusi priežastis – poreikis sukurti ir įtvirtinti įstatyme pagrindą elektros energijos kaupimo įrenginių sistemos (toliau – EEKS), kaip vienos iš Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos desinchronizacijos nuo IPS / UPS sistemos būtinųjų sąlygų, įrengimui elektros energetikos sistemoje ir jos veiklai.

Elektros perdavimo sistemos operatorius LITGRID AB, įgyvendindamas Lietuvos Respublikos būtinųjų priemonių, skirtų apsisaugoti nuo trečiųjų šalių nesaugių branduolinių elektrinių keliamų grėsmių, įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje nustatytą draudimą Lietuvos Respublikos energetikos sistemoje veikiančius akumuliacinius elektros galios pajėgumus, t. y. Kruonio hidroakumuliacinę elektrinę, naudoti trečiųjų šalių nesaugių branduolinių elektrinių elektros akumuliaciniam poreikiams tenkinti, pasitraukė iš Elektros energijos sistemų lygiagretaus darbo susitarimo, pasirašyto 2001 m. vasario 7 d. tarp Lietuvos, Latvijos, Estijos, Rusijos ir Baltarusijos elektros perdavimo sistemų operatorių (toliau – BRELL Susitarimas), pagrindu sudaryto Susitarimo dėl avarinio galios rezervų (toliau – Avarinio rezervų susitarimas) ir nutraukė avarinio galios rezervų mainus su kitomis BRELL Susitarimo šalimis. Apie tokį LITGRID AB pasitraukimą iš Avarinio rezervų susitarimo kitos BRELL Susitarimo šalys buvo informuotos nedelsiant, nustačius Astravo branduolinės elektrinės veiklos pradžią, ir *de jure* šis pasitraukimas įsigaliojo 2021 m. sausio 1 d.

Pasitraukimas iš Avarinio rezervų susitarimo reiškia, kad neliks galimybių net netiesiogiai panaudoti Kruonio hidroakumuliacinės elektrinės Astravo branduolinės elektrinės aktyvios galios rezervų poreikiams tenkinti. Tačiau kartu tai reiškia, kad Lietuva netenka galimybės pasinaudoti 400 MW avariniu galios rezervu, kurį kitos BRELL Susitarimo šalys garantavo Avarinio rezervų susitarimo pagrindu. Susidaręs avarinio galios rezervų stygius Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemoje, siekiant užtikrinti jos saugų ir patikimą darbą, privalo būti užtikrintas kitomis techninėmis priemonėmis. Įvertinus tarpsisteminių elektros jungčių su Švedija (NordBalt) ir Lenkija (LiPol Link) pralaidumus ir balansavimo pajėgumus Baltijos šalių bendrojoje balansavimo rinkoje, Lietuvai, nebegalinti pasinaudoti kitų BRELL Susitarimo šalių pagalba (t. y. *de facto* Rusijos Federacijos ir Baltarusijos Respublikos elektros energijos gamybos pajėgumais), esamoje situacijoje trūksta 200 MW galios kritinėms situacijoms sistemoje suvaldyti. Ši problema būtų ypač aktuali izoliuoto Lietuvos elektros energetikos sistemos darbo atveju.

Neišsprendus šio 200 MW galios trūkumo, Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistema iki pat jos stabilaus darbo su kontinentinės Europos elektros tinklais sinchroniniu režimu

pradžios, kurį lems elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projekto pabaiga (numatoma 2025 m.), dirbtų nuolatos veikianti grėsmė, kad gali sutrikti dalies ar net visos sistemos darbas. Sistemos darbo sutrikimas (angl. *black-out*) reiškia, kad dalyje Lietuvos teritorijos ar visoje Lietuvoje būtų nutrauktas elektros energijos tiekimas, sutriktų elektros jungčių ir gamybos šaltinių darbas, o jam atkurti prireiktų didelių laiko ir finansinių sąnaudų. Sistemos darbo sutrikimas lemtų ypač didelius ekonominius nuostolius, kartu ir sunkiai prognozuojamus socialinius padarinius dėl elektros energijos tiekimo sutrikimo kritiniams vartojimo objektams (pvz., ligoninėms, gaisrinėms, policijai, švietimo ir ugdymo įstaigoms ir kt.). Ši grėsmė yra itin aktuali įvertinus Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos veikimo IPS / UPS sinchroninėje zonoje, kur priklausomybė nuo Rusijos Federacijos elektros perdavimo sistemos operatoriaus veiksmų ar neveikimo yra neišvengiama, aplinkybės. Tokia Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos priklausomybė nuo trečiosios šalies politinių sprendimų ir operatyvinių veiksmų bei nuolatinis funkcionavimas, esant sistemos darbo sutrikimo rizikai, yra nesuderinami su valstybės energetinio ir nacionalinio saugumo tikslais.

Siekdama išspręsti šią situaciją, maksimaliai sumažinti pirmiau aptartą grėsmę ir tinkamai valdyti su ja susijusias rizikas, Lietuva, šiuo tikslu negalinti pasikliauti vien tik tarpusistemėmis elektros jungtimis ir Baltijos šalių bendrąja balansavimo rinka, pereinamuoju laikotarpiu iki elektros energetikos sistemos stabilaus darbo su kontinentinės Europos elektros tinklais sinchroniniu režimu privalo savarankiškai vidaus priemonėmis kompensuoti 200 MW galios trūkumą. Pagrindinė to priemonė yra vietos galios šaltiniai, šiuo metu – elektros energijos gamybos pajėgumai (elektrinės). Tačiau, planuojant sparčią atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimo plėtrą, mažėja elektros energetikos sistemos inercija, o rezervinių galios pajėgumų elektrinėse paleidimas reikalauja papildomo laiko (vienai pajėgumai pasileidžia per 15 min., kiti – per 2 val., o lėčiausi – per 12 val.). Toks papildomas laikas gali tapti kritiniu ir, sistemai esant nepakankamai inertiškai, vėluojantis rezervinių galios pajėgumų aktyvavimas gali lemti stabilaus ir patikimo elektros energetikos sistemos darbo sutrikdymą ar blogiausiu atveju pirmiau aptartą sistemos veiklos sutrikimą. LITGRID AB ir Kauno technologijos universiteto specialistų vertinimu, esamų ir artimiausiu metu numatomų įrengti elektros energijos gamybos šaltinių aktyvavimas būtų nepakankamai greitas, kiek tai reikalinga efektyviai suvaldyti aptariamą elektros energetikos sistemos darbo sutrikdymo grėsmę.

Inercijos palaikymo problemą elektros energetikos sistemoje galima spręsti įrengiant greitai galią gebančius keisti galios šaltinius. Viena iš tokių technologijų yra bateriniai elektros energijos kaupimo įrenginiai. Dėl šios priežasties Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemoje pasiūlyta įrengti 200 MW suminės galios EEKS, kuri vertinama kaip vienintelė santykinai greitai įgyvendinama priemonė, sprendžiant pirmiau aptartas elektros energetikos sistemos problemas ir maksimaliai sumažinant esamos priklausomybės nuo IPS / UPS sistemos lemiamas grėsmes.

EEKS įrengimo tikslingumas yra grindžiamas šiais esminiais argumentais:

1) EEKS gali būti įrengta ir pradėta eksploatuoti greičiau, lyginant su bet kokių kitų galios šaltinių įrengimu. Priėmus reikiamus teisės aktus ir administracinius sprendimus, numatoma, kad EEKS gali būti įrengta jau 2021 m. Joks kitas analogiškos galios įrenginys, pvz., 200 MW įrengtosios galios elektrinė, negalėtų būti pastatytas ir pradėtas eksploatuoti per tokį trumpą laiką.

2) EEKS teikiama izoliuoto elektros energetikos sistemos darbo rezervo užtikrinimo paslauga (toliau – izoliuoto darbo rezervo paslauga) galėtų būti aktyvuota greičiau nei per vieną sekundę, t. y. greičiau nei bet kuris kitas šiuo metu Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemoje veikiantis galios šaltinis, ir palaikyti sistemos stabilumą bent 20 minučių, per kurias būtų aktyvuoti rezerviniai elektros energijos gamybos pajėgumai, įskaitant Lietuvos elektrinę ir Kruonio hidroakumuliacinę elektrinę. Šios 20 minučių, priklausomai nuo aplinkybių, galėtų būti lemiamos, išsaugant stabilų ir patikimą Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos darbą ir galimai išvengiant jos dalinio ar visiško darbo sutrikimo.

3) EEKS visa apimtimi nepadengs Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos avarinio galios rezervo poreikio veikiant atsietai nuo IPS / UPS sistemos, tačiau bus naudojama

kaip greitas rezervas pirmiau nurodytam laikotarpiui, kol bus aktyvuoti kiti patikimai prienami sistemoje esantys galios šaltiniai.

4) EEKS aktyvavimas leistų išvengti perkrovų tarpsisteminėse elektros jungtyse ir atitinkamai jų pralaidumų ribojimo ar darbo sutrikdymo ir prisidėtų prie Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos lankstumo ir jos darbo stabilumo bei saugumo.

5) EEKS izoliuoto darbo rezervo paslaugą Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemai galėtų teikti tiek izoliuoto sistemos darbo metu (t. y. sistemai atsijungus nuo IPS / UPS sistemos ir veikiant „salos“ režimu), tiek ir prevenciškai ruošiantis izoliuotam sistemos darbui (t. y. sistemai dirbant sinchroniniu režimu su IPS / UPS sistema, bet ruošiantis galimam izoliuotam darbui). Pirmiau aptartos EEKS techninės ypatybės, įgalinančios greitai aktyvuoti jos teikiamą izoliuoto darbo rezervo paslaugą, leistų suvaldyti dėl perėjimo į sistemos izoliuotą darbą kylančias sistemos darbo sutrikdymo rizikas.

6) Pabaigus elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projektą ir Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemai pradėjus stabilų darbą su kontinentinės Europos elektros tinklais sinchroniniu režimu, EEKS poreikis išimties tvarka teikti sistemai izoliuoto darbo rezervo paslaugą pasibaigtų ir EEKS sudarantys įrenginiai juos valdančio elektros energijos rinkos dalyvio (ar kelių rinkos dalyvių) būtų naudojami teikiant elektros energijos kaupimo paslaugas rinkos sąlygomis. EEKS veikimas elektros energijos rinkoje ženkliai padidintų jos likvidumą, konkurencingumą ir atsparumą neigiamiems išorės veiksniams ne tik Lietuvos, bet viso Baltijos regiono mastu.

7) EEKS sudarančių įrenginių veikla elektros energijos rinkoje ateityje taptų labai reikšmingu veiksniu, kaupiant elektros energijos gamybos piko laikotarpiu iš atsinaujinančių energijos išteklių pagamintą elektros energiją ir ją atiduodant į elektros tinklus didžiausio elektros energijos vartojimo poreikio metu. Tuo būtų ženkliai prisidedama prie Lietuvos klimato kaitos valdymo ir ekonomikos dekarbonizacijos strateginių tikslų.

Įvertinusi pirmiau aptartas aplinkybes ir atsižvelgdama į tai, kad Europos Sąjungos Švarios energijos paketas (angl. *Clean Energy Package*), Europos žaliasis kursas (angl. *European Green Deal*) ir kiti Europos Sąjungos teisės aktai bei strateginiai dokumentai akcentuoja būtinybę užtikrinti valstybių narių elektros energetikos sistemų darbo stabilumą ir patikimumą bei elektros energijos tiekimo saugumą, mažinti sistemų priklausomybę nuo trečiųjų šalių politinių sprendimų ir veiksmų ar neveikimo, taip pat mažinti energetikos veiklos poveikį aplinkai ir klimato kaitai bei siekti ambicingų dekarbonizacijos tikslų, Lietuvos Respublikos Vyriausybė priėmė principinį sprendimą Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemoje įrengti 200 MW suminės galios EEKS. Šis sprendimas yra įtvirtintas Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos savarankiškumo ir patikimumo stiprinimo priemonių plano (toliau – Planas), patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. lapkričio 11 d. nutarimu Nr. 1270 „Dėl Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos savarankiškumo ir patikimumo stiprinimo priemonių plano patvirtinimo“, 2.3 papunktyje.

Toks Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimas atitinka ir Europos bei pasaulines energetikos sektoriaus plėtros tendencijas, kur energijos kaupimo technologijos įgyja vis didesnę reikšmę, sprendžiant tiek energetikos sistemų, tiek energijos rinkų poreikius.

Plano tikslas – įvertinant tai, kad iki Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos desinchronizacijos nuo IPS / UPS ir sujungimo su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu yra svarbu ir toliau užtikrinti bei stiprinti sistemos patikimą veikimą ir atsparumą galimam trečiųjų šalių poveikiui, numatyti tam skirtas konkrečias priemones, kartu siekiant užtikrinti, kad elektros energetikos sistema būtų techniškai parengta sinchronizacijai su kontinentinės Europos elektros tinklais anksčiausiai įmanomais terminais ir optimaliai įdiegus reikalingą infrastruktūrą.

Plane numatytos priemonės suskirstytos į keturis etapus, kurių tikslas – užtikrinti elektros energetikos sistemos pasirengimą veikti efektyviai ir patikimai bet kokiomis aplinkybėmis. Viena iš šiame Plane numatytų etapų – izoliuotas Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos darbas, kurio tikslas užtikrinti galimybes Lietuvos elektros energetikos sistemai, prireikus efektyviai (kaštų ir saugumo aspektais) veikti atskirai nuo kitų valstybių elektros energetikos sistemų, įskaitant

kontinentinės Europos elektros tinklus ir IPS / UPS sistemą. Kaip viena šio etapo įgyvendinimo priemonių yra numatytas Elektros energijos kaupiklių (baterijų) projekto įgyvendinimas (suminė energijos kaupimo sistemos galia iki 200 MW).

Įvertinus pirmiau aptartas aplinkybes, siekiant tinkamai ir efektyviai įrengti EEKS ir užtikrinti jos kuo skubesnį veikimą, kaip atsaką į minėtą Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos darbo sutrikdymo grėsmę, būtina sukurti ir įstatyme įtvirtinti EEKS įrengimo pagrindą. Atsižvelgiant į tai, kad EEKS įrengimas ir veikimas yra neatsiejamas nuo elektros energetikos sinchronizacijos projekto, t. y. nuo elektros energetikos sistemos mažėjančios priklausomybės ir siekiamos desinchronizacijos nuo IPS / UPS sistemos būtinųjų sąlygų, tai siūloma įtvirtinti Įstatymų projektuose teikiama EESSĮ, EEĮ, NSUSOAĮ pakeitimais.

Atsižvelgiant į tai, kad, siekiant užtikrinti svarbų visuomenės ir valstybės interesą – Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemą desinchronizuoti nuo IPS / UPS sistemos ir sujungti su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu, būtina 2021 metais įrengti elektros energijos kaupimo įrenginių sistemą, kuri turi strateginę reikšmę elektros energetikos sistemos saugiam, stabiliam ir patikimam veikimui pereinamuoju laikotarpiu iki elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projekto pabaigos, yra prašoma Lietuvos Respublikos Seimą įstatymų projektus svarstyti skubos tvarka.

Įstatymų projektais siekiama:

1) aukščiausiu teisiniu lygmeniu – įstatymais – įtvirtinti esmines sąlygas ir specialiuosius reikalavimus EEKS įrengimui ir jos veiklai Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemoje, įskaitant sąlygas izoliuoto darbo rezervo paslaugos teikimui išimties tvarka iki elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projekto pabaigos;

2) užtikrinti teisinio reguliavimo aiškumą ir nuoseklumą nustatant energijos kaupimo įrenginių veikimo elektros energetikos sistemoje ir energijos kaupimo veiklos bei kaupimo paslaugų teikimo elektros energijos rinkoje bendruosius reikalavimus;

3) įtvirtinti įstatymų lygmens privalomus reikalavimus dėl energijos kaupimo įrenginių prijungimo prie elektros tinklų;

4) įtvirtinti nacionalinio saugumo reikalavimus, susijusius su EEKS įrengimu ir veikla.

Priėmus Įstatymų projektus ir jų įgyvendinamuosius teisės aktus, bus užtikrintas teisinis pagrindas įrengti EEKS Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemoje ir jos veiklai pereinamuoju laikotarpiu, t. y. iki elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projekto pabaigos, išimties tvarka teikiant izoliuoto darbo rezervo paslaugą, o vėliau – veikiant kontinentinės Europos sinchroninėje zonoje – EEKS sudarantiems elektros energijos kaupimo įrenginiams teikiant elektros energijos kaupimo paslaugas rinkos sąlygomis tiek Lietuvos, tiek regioninėse elektros energijos ir susijusių paslaugų rinkose.

## **2. Įstatymų projektų iniciatoriai ir rengėjai**

Įstatymų projektų iniciatorė – Lietuvos Respublikos energetikos ministerija.

Įstatymų projektus parengė Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos vyresnioji patarėja Dovilė Kapačinskaitė, tel. (8 5) 203 4472, papild. 7, el. p. [dovile.kapacinskaite@enmin.lt](mailto:dovile.kapacinskaite@enmin.lt) ir Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos Energetinio saugumo grupės vyresnysis patarėjas Gediminas Karalius, tel. (8 5) 203 4472, papild. 2, el. p. [gediminas.karalius@enmin.lt](mailto:gediminas.karalius@enmin.lt).

## **3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai**

Įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai šiuo metu nėra reguliuojami, t. y.:

1) EEKS įrengimas ir (ar) veikla Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemoje šiuo metu neregamentuojamas nei įstatymu, nei įstatymų įgyvendinamaisiais teisės aktais.

2) Šiuo metu stokojama energijos kaupimo įrenginių veikimo elektros energetikos sistemoje, energijos kaupimo veiklos ir energijos kaupimo paslaugų teisinio reguliavimo aiškumo ir nuoseklumo. Be to, galiojančios redakcijos EEĮ kol kas nėra perkeltos su energijos kaupimu susijusios Direktyvos (ES) 2019/944 dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/27/ES, nuostatos. Esama energijos kaupimo teisinio reguliavimo

spraga bus užpildyta priėmus Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos parengtą EEĮ pakeitimo projektą, perkelsiantį ir įgyvendinsiantį Europos Sąjungos Švarios energijos paketą elektros energijos rinkos dalyje (Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 pakeitimo įstatymas, TAPIS Nr. 20-11739). Tačiau numatoma, kad šie EEĮ pakeitimai Lietuvos Respublikos Seimo bus priimti tik 2021 metų pavasario sesijos metu, o įsigalios ne anksčiau kaip 2021 m. birželio 1 d. EEKS įrengimui ir veiklai reikalingas įstatymo lygmens teisinis pagrindas turi būti įtvirtintas kaip įmanoma greičiau, siekiant EEKS įrengimo ir veiklos pradžios 2021 metais. Siūloma, kad Įstatymų projektai būtų priimti 2021 metais ir įsigaliotų nedelsiant, neatidedant sprendimo dėl jų priėmimo Lietuvos Respublikos Seimo pavasario sesijoje. Toks atidėjimas grėstų vėluojančiu EEKS įrengimu ir veiklos pradžia. Atsižvelgiant į tai, nei siekiami Įstatymų projektų priėmimo, nei jų įsigaliojimo terminai nesutampa su numatomais Europos Sąjungos Švarios energijos paketą elektros energijos rinkos dalyje perkeliančių EEĮ pakeitimų priėmimo ir įsigaliojimo terminais, todėl tokie pakeitimai ir Įstatymų projektai negali būti sujungti į vieną įstatymų projektų paketą.

3) Reikalavimai energijos kaupimo įrenginių prijungimui prie elektros tinklų šiuo metu nėra nustatyti įstatymo lygmeniu.

4) Nesant pagrindo įstatyme reglamentuoti EEKS įrengimo ir veiklos Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemoje, atitinkamai nėra įtvirtinti ir nacionalinio saugumo reikalavimai, susiję su EEKS įrengimu ir veikla.

Atsižvelgiant į tai, Įstatymų projektais teikiamas teisinis reguliavimas lemia naujus, iki šiol iš esmės nereglamentuotus teisinius santykius, papildysiančius šiuo metu galiojančios redakcijos EESSĮ, EEĮ ir NSUSOAĮ įtvirtintus teisinius santykius.

#### **4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama**

Pristatant Įstatymų projektais teikiamas naujas teisinio reguliavimo nuostatas, tikslinga atskirai aptarti kiekvieną iš Įstatymų projektų, kurių priėmimas kartu užtikrins reikalingą įstatymo lygmens pagrindą EEKS įrengimui ir veiklai Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemoje.

##### *4.1. EESSĮ projektas*

EESSĮ projektu visų pirma siūloma įtvirtinti principinį įstatymų leidėjo sprendimą Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemoje įrengti EEKS, kaip vieną iš elektros energetikos sistemos desinchronizacijos nuo IPS / UPS sistemos būtinųjų sąlygų. EEKS įrengimo poreikis grindžiamas siekiu maksimaliai sumažinti pirmiau aptartą grėsmę Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos stabiliam ir patikimam darbui iki jos sujungimo su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu. Numatoma, kad EEKS bus laikoma neatsiejama elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projekto dalimi.

Toliau EESSĮ projektu siūloma įtvirtinti esminius reikalavimus EEKS įrengimui ir veiklai. Siūloma nustatyti, kad EEKS įrengimą, eksploatavimą, priežiūrą ir valdymą užtikrins Lietuvos Respublikos Vyriausybės paskirtas EEKS operatorius. Paskirtuoju EEKS operatoriumi Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos teikimu būtų siūloma skirti juridinį asmenį, atitinkantį šiuos privalomus reikalavimus:

1) ne mažiau kaip 2/3 balsų juridinio asmens visuotiniame akcininkų susirinkime suteikiančių akcijų priklauso valstybei, savivaldybei ar valstybės valdomai bendrovei;

2) juridinis asmuo atitinka nacionalinio saugumo interesus, kaip tą reglamentuoja NSUSOAĮ;

3) juridinis asmuo yra įgyvendinęs ar įmonių grupė, kuriai priklauso juridinis asmuo, yra įgyvendinusi bent vieną Lietuvos Respublikos strateginį energetikos projektą;

4) juridinis asmuo tiesiogiai nevykdo kitų elektros energijos ir (ar) gamtinių dujų sistemų operatoriaus veiklos;

5) juridinis asmuo tiesiogiai ar bet kuri kita įmonių grupės, kuriai priklauso juridinis asmuo, įmonė nevykdo energijos gamybos (gavybos) ir (ar) tiekimo veiklos.

Vertinant siūlomus reikalavimus, kuriuos privalės atitikti Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos teikiamas juridinis asmuo paskyrimui paskirtuoju EEKS operatoriumi, svarbu atkreipti dėmesį į keletą esminių faktorių:

- pirma, Įstatymų projekto rengėjų vertinimu, viešas pasiūlymas EEKS įrengti bet kokiems pasaulinėse rinkose veikiantiems suinteresuotiems asmenims, t. y. neapsiribojant valstybės kontroliuojamomis ir nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbiomis ar bent nacionalinio saugumo interesus atitinkančiomis įmonėmis, neatitiktų valstybės nacionalinio saugumo tikslų ir sudarytų sąlygas nepatikimų investuotojų ar kitų dalyvių įsitraukimui į EEKS įrengimą ir (ar) veiklą, tuo paliekant ženklią saugumo spragą ne tik EEKS infrastruktūros, bet ir visos Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos mastu;

- antra, viešas konkursas EEKS įrengimui ir visų potencialių investuotojų ir dalyvių atitikties nacionalinio saugumo interesams patikra NSUSOAĮ nustatyta tvarka ir sąlygomis (kas, tikėtina, leistų bent iš dalies suvaldyti pirmiau aptartą riziką) pareikalautų didelių laiko sąnaudų ir EEKS 2021 metais nebūtų įrengta;

- trečia, Įstatymų projektų rengėjų nuomone, būtina užtikrinti, kad paskirtasis EEKS operatorius, tiesiogiai ar įmonių grupėje, turėtų patirties įgyvendinant bet vieną Lietuvos Respublikos strateginį energetikos projektą, t. y. siekiama, kad EEKS projektą tinkamai ir efektyviai įgyvendintų energetikos sektoriaus profesionalai;

- ketvirta, teikiamas paskirtasis EEKS operatorius neturėtų būti bet kokios kitos elektros energijos ir (ar) gamtinių dujų sistemos operatoriumi, tuo užtikrinant atitiktį iš ES energetikos teisės kildinamiems operatorių veiklos nepriklausomumo ir atskyrimo reikalavimams, kuriuos detalai reglamentuoja EEĮ ir Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymas (toliau – GDI), bei Direktyvoje (ES) 2019/944 nustatytiems ribojimams tinklų operatoriams nuosavybės teise valdyti energijos kaupimo įrenginius. Be to, siekiant išvengti interesų konflikto ir kryžminio subsidijavimo pasinaudojant išimtinio izoliuoto darbo rezervo paslaugos teikimu teisinės monopolijos sąlygomis, teikiamas paskirtasis EEKS operatorius ir (ar) bet kuri jo grupės įmonė neturėtų vykdyti kitos energijos gamybos (gavybos) ar tiekimo veiklos. Izoliuoto darbo rezervo paslaugos išimties tvarka teikimo laikotarpiu, t. y. iki elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projekto pabaigos, tokia paslauga turėtų būti teikiama aiškiai atsietai ir nepriklausomai nuo bet kokių kitų interesų elektros energijos rinkoje.

Pirmiau aptartų privalomų reikalavimų EEKS operatoriumi įvertinimas bus pateiktas Lietuvos Respublikos energetikos ministerijai teikiant Lietuvos Respublikos Vyriausybei siūlomą EEKS operatorių.

EESSĮ projekte taip pat siūloma nustatyti, kad EEKS turi būti įrengta laikantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytų reikalavimų, įskaitant privalomus reikalavimus dėl EEKS sudarančių energijos kaupimo įrenginių galios ir jų įrengimo terminų. Tokie reikalavimai bus įtvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarime dėl paskirtojo EEKS operatoriaus paskyrimo ir (ar) Elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projekto veiksmų ir priemonių plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. rugsėjo 4 d. nutarimu Nr. 918 „Dėl Elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projekto veiksmų ir priemonių plano patvirtinimo“.

Viena iš esminių sąlygų EEKS veikimui, kurią siūloma įtvirtinti EESSĮ projekte, yra ta, kad paskirtasis EEKS operatorius elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projekto įgyvendinimo metu, t. y. iki šio projekto pabaigos, išimties tvarka teiks perdavimo sistemos operatoriumi izoliuoto darbo rezervo paslaugą, reikalingą elektros energetikos sistemos darbo saugumui ir patikimumui užtikrinti, tiek prevenciškai rengiantis sistemos izoliuotam darbui, tiek ir izoliuoto darbo atvejais. Izoliuoto darbo rezervo paslauga yra su dažnio reguliavimu nesusijusi papildoma paslauga, kaip ją apibrėžia Direktyvos (ES) 2019/944 nuostatos, kuri EEĮ ir jo įgyvendinamuosiuose teisės aktuose nustatyta tvarka ir sąlygomis perdavimo sistemos operatoriumi bus teikiama atskirai nuo kitų papildomų paslaugų. Numatoma, kad izoliuoto darbo rezervo paslaugos techniniai parametrai, atitinkantys Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos poreikius, ir kiti procedūriniai reikalavimai tokios paslaugos teikimui bus įtvirtinti Elektros tinklų naudojimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2012 m. birželio 18 d. įsakymu Nr. 1-116

„Dėl Elektros tinklų naudojimo taisyklių patvirtinimo“. Vėliau, priėmus Europos Švarios energijos paketo elektros energijos rinkos dalyje nuostatas perkeliančius EEĮ ir kitų susijusių įstatymų pakeitimus ir jiems įsigaliojus (planuojama 2021 m. birželio 1 d.), izoliuoto darbo rezervo paslaugos teikimas turės būti suderintas su EEĮ įgyvendinamųjų teisės aktų, reglamentuosiančių prekybą su dažnio reguliavimu nesusijusiomis paslaugomis ir jų specifikacijais, reikalavimais.

Numatoma, kad izoliuoto darbo rezervo paslaugos teikimo laikotarpiu perdavimo sistemos operatorius bendradarbiaus su paskirtuoju EEKS operatoriumi ir išimties tvarka naudosis jo teikiama izoliuoto darbo rezervo paslauga. Perdavimo sistemos operatoriaus ir paskirtojo EEKS operatoriaus tarpusavio santykius siūloma reguliuoti sutartimi, kurią parengs perdavimo sistemos operatorius, bendradarbiaudamas su paskirtuoju EEKS operatoriumi, ir suderins su Taryba.

EESI projekte siūloma aiškiai įtvirtinti besąlyginį draudimą EEKS operatoriui vykdyti kitą energetikos veiklą, nesusijusią su jo teikiama izoliuoto darbo rezervo paslauga. Šis draudimas, be kita ko, apima elektros energijos gamybos ir tiekimo veiklos vykdymą, taip pat elektros energijos kaupimo paslaugų teikimą bet kuriame elektros energijos rinkos segmente.

EESI projekte siūloma nustatyti, kad izoliuoto darbo rezervo paslaugos teikimas išimties tvarka bus nutrauktas įsigaliojus Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimui dėl paskirtojo EEKS operatoriaus paskyrimo atšaukimo. Tokį sprendimą Lietuvos Respublikos Vyriausybė priims Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos teikimu, kai bus baigtas įgyvendinti elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projektas ir Lietuvos Respublikos energetikos ministerija įvertins perdavimo sistemos operatoriaus išvadą dėl elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projekto pabaigos. Elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projekto pabaigą perdavimo sistemos operatorius galės konstatuoti, kai bus įgyvendinti visi elektros energetikos sinchronizacijos projektą sudarantys konkretūs elektros energetikos projektai, t. y. bus įgyvendintos visos įstatymuose ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimais numatytos techninės priemonės ir veiksmai, reikalingi Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemai sujungti su kontinentinės Europos elektros tinklais darbu sinchroniniu režimu.

Įsigaliojus Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimui dėl paskirtojo EEKS operatoriaus atšaukimo, paskirtasis EEKS operatorius nevykdys energijos kaupimo veiklos ir neteiks elektros energijos kaupimo paslaugų, o savo valdomus EEKS sudarančius elektros energijos kaupimo įrenginius visus kartu ar atskirai atviro, skaidraus ir nediskriminacinio konkurso būdu Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos nustatyta tvarka ir sąlygomis privalės pasiūlyti ir, gavęs konkurso dokumentuose išdėstytas sąlygas atitinkantį pasiūlymą (ar pasiūlymus), perleisti kitiems asmenims. Siūloma nustatyti, kad tokie asmenys privalomai atitiktų nacionalinio saugumo interesus, t. y. jiems būtų taikomi NSUSOAĮ nustatyti investuotojų atitikties nacionalinio saugumo interesams vertinimo kriterijai ir jie užtikrintų, kad perleidžiami elektros energijos kaupimo įrenginiai neribotą laikotarpį iki jų techninės eksploatacijos pabaigos veiks Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemoje, t. y. siekiama apsisaugoti nuo rizikos, kad perleisti elektros energijos kaupimo įrenginiai būtų išmontuoti ir išvežti eksploatavimui kitų šalių elektros energetikos sistemose. Asmenys, įsigiję EEKS sudarančius įrenginius, juos naudos elektros energijos kaupimo paslaugoms teikti rinkos sąlygomis.

EESI projekte siūloma nustatyti, kad Lietuvos Respublikos energetikos ministerija ir paskirtasis EEKS operatorius pagal kompetenciją užtikrina, kad pirmiau nurodytas konkursas įvyktų ir sprendimas dėl paskirtojo EEKS operatoriaus valdomų elektros energijos kaupimo įrenginių perleidimo būtų priimtas ne vėliau kaip per 4 mėnesių laikotarpį nuo Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimo dėl paskirtojo EEKS operatoriaus atšaukimo įsigaliojimo dienos. Toks siūlymas grindžiamas tuo, kad konkursas dėl elektros energijos kaupimo įrenginių perleidimo galės būti pradėtas organizuoti nustatytais terminais iki numatomos elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projekto pabaigos.

EESI projekte numatoma, kad *de jure* EEKS įrengimas gali būti finansuojamas paskirtojo EEKS operatoriaus nuosavomis ir (ar) skolintomis lėšomis ir (ar) Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšomis, Europos Sąjungos fondų lėšomis, gautomis subsidijomis, dotacijomis ar joms prilygintomis lėšomis.

Siekiant užtikrinti paskirtojo EEKS operatoriaus veiklos finansinį pagrįstumą visą izoliuoto darbo rezervo paslaugos teikimo išimties tvarka laikotarpį, EESSĮ projekte siūloma numatyti, kad visą šį laikotarpį paskirtojo EEKS operatoriaus patiriamos sąnaudos, įskaitant investicijų grąžą, Tarybos nustatyta tvarka bus pripažįstamos ekonomiškai pagrįstomis paskirtojo EEKS operatoriaus sąnaudomis ir įtraukiamos į reguliuojamas kainas. Taip pat numatoma, kad paskirtojo EEKS operatoriaus perdavimo sistemos operatoriui teikiamos izoliuoto darbo rezervo paslaugos kaina bus reguliuojama EEĮ (t. y. EEĮ 67, 68 ir 69 straipsnių pagrindu) ir Tarybos nustatyta tvarka ir sąlygomis.

Be to, siekiant užtikrinti tinkamą EEKS techninį palaikymą ir saugą laikotarpiu nuo Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimo dėl paskirtojo EEKS operatoriaus atšaukimo iki jo valdomų elektros energijos kaupimo įrenginių perleidimo sandorio įsigaliojimo, EESSĮ projekte siūloma numatyti, kad tokio paskirtojo EEKS operatoriaus patiriamos būtinosios įrenginių techninio palaikymo ir saugos užtikrinimo sąnaudos Tarybos nustatyta tvarka bus pripažįstamos ekonomiškai pagrįstomis paskirtojo EEKS operatoriaus sąnaudomis ir įtraukiamos į reguliuojamas kainas.

Pabrėžtina, kad EESSĮ projektu teikiami specialieji reikalavimai EEKS įrengimui ir veiklai jokia apimtimi neribos kitų asmenų teisės EEĮ ir jo įgyvendinamuosiuose teisės aktuose nustatyta tvarka ir sąlygomis Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemoje įrengti kitus energijos kaupimo įrenginius nei izoliuoto darbo rezervo paslaugą teiksianti EEKS, juos eksploatuoti, prižiūrėti, valdyti ir plėtoti ir vykdyti energijos kaupimo veiklą rinkos sąlygomis. Tai reiškia, kad paskirtojo EEKS operatoriaus veiklos išimtinumą siūloma nustatyti tik konkrečiame izoliuoto darbo rezervo paslaugos segmente aiškiai apibrėžtam laikotarpiui ir nedarant įtakos energijos kaupimo veiklai ir su ja susijusių paslaugų teikimui kituose elektros energijos rinkos segmentuose.

EESSĮ projekte papildomai siūloma patikslinti galiojančios redakcijos EESSĮ 8 straipsnyje vartojamas sąvokas, apibūdinančias su izoliuotu elektros energetikos sistemos darbu susijusias elektros energijos rinkos dalyvių perdavimo sistemos operatoriui teikiamas paslaugas. Šias sąvokas siūloma suderinti su galiojančios redakcijos EESSĮ 5 straipsnio 5 punkte ir EEĮ vartojamomis sąvokomis, įvertinus Reglamento (ES) 2019/943 ir Direktyvos (ES) 2019/944 patikslintas ir naujai apibrėžtas sąvokas. Teikiami EESSĮ 8 straipsnio pakeitimai parengti suderinus su perdavimo sistemos operatoriumi ir atitinka jam elektros energijos rinkos dalyvių teikiamų paslaugų praktiką.

#### *4.2. EEĮ projektas*

EEĮ projekte, vadovaujantis Direktyvos (ES) 2019/944 nuostatomis, siūloma įtvirtinti naują sąvoką „energijos kaupimas“ ir jos apibrėžtį, patikslinti sąvokų „elektros energetikos įmonė“ ir „energijos kaupimo įrenginys“ apibrėžtis, taip pat nustatyti įstatymų lygmeniu būtinuosius energijos kaupimo veiklos principus.

Įgyvendinant Direktyvos (ES) 2019/944 preambulės 62 punkte įtvirtintą Europos Sąjungos teisės principą, jog „elektros energijos kaupimo paslaugos turėtų būti grindžiamos rinkos veikimu ir būti konkurencingos“, EEĮ projektu siūloma numatyti, kad energijos kaupimo veikla vykdoma ir kaupimo paslaugos elektros energijos rinkoje teikiamos rinkos sąlygomis, o energijos kaupimo paslaugų kaina yra nereguluojama, išskyrus izoliuoto darbo rezervo paslaugos kainą ir kitus EEĮ 67 ir (ar) 68 straipsniuose nustatytus atvejus.

Nustatant energijos kaupimo veiklos principus, EEĮ projektu siūloma įtvirtinti privalomą reikalavimą energijos kaupimo paslaugų teikimo sutartiniam pagrindui ir draudimą teikiant energijos kaupimo paslaugas diskriminuoti rinkos dalyvius ar jų grupes. Elektros energijos kaupimo paslaugos suprantamos kaip energijos kaupimo įrenginių naudojimas vykdant energijos kaupimo veiklą viename ar keliuose elektros energijos rinkos segmentuose. Tie atvejai, kai asmuo energijos kaupimo įrenginius naudoja savosioms reikmėms ir (ar) savo ūkio poreikiams tenkinti (pvz., aktyvusis vartotojas ar piliečių energetikos bendruomenė savo objekte įsirengtus energijos kaupimo įrenginius naudoja savo pagamintai elektros energijai kaupti iki jos vėlesnio suvartojimo ar patiekimo į elektros tinklus), nėra laikomi elektros energijos kaupimo paslaugų teikimu.

Siūloma nustatyti, kad energijos kaupimo įrenginio savininkas turėtų teisę teikti bet kokias elektros energijos kaupimo paslaugas, turinčias paklausą elektros energijos rinkoje ir kurioms teikti

gali būti panaudoti jo valdomi energijos kaupimo įrenginiai. Tai reiškia, jog įstatymu siūloma neriboti su energijos kaupimu susijusių paslaugų apimtį. Tokių paslaugų, *inter alia*, apimančių lankstumo, balansavimo ir su dažnio reguliavimu nesusijusias papildomas paslaugas, apimtis turėtų būti sąlygojama pasiūlos ir paklausos rinkoje, tačiau neribojama reguliavimo priemonėmis. Tokia teisė nevaržomai teikti bet kokias elektros energijos kaupimo paslaugas neapimtų tik izoliuoto darbo rezervo paslaugos, kuri išimties tvarka būtų teikiama EESSĮ nustatyta tvarka ir sąlygomis.

Numatoma, kad energijos kaupimo įrenginių savininkai turėtų teisę vykdyti bet kokią kitą energetikos veiklą, išskyrus atvejus, kai tokia veikla būtų nesuderinama su EEĮ ir (ar) GDĮ nustatytais nepriklausomumo ir (ar) veiklos atskyrimo reikalavimais vykdant elektros energijos ar gamtinių dujų perdavimo ar skirstymo veiklą, t. y. referuojama į įstatymuose nustatytus perdavimo ir skirstymo sistemų (skirstomųjų tinklų) operatorių nepriklausomumo ir jų veiklos atskyrimo nuo kitų energetikos veiklų privalomus reikalavimus.

EEĮ projekte siūloma aiškiai įtvirtinti taisyklę, jog teikiami energijos kaupimo veiklos principai EESSĮ projekte numatytam paskirtajam EEKS operatoriui, išimties tvarka teikiančiam izoliuoto darbo rezervo paslaugą, būtų taikomi tiek, kiek jie neprieštarauja būsimiems EESSĮ nustatytiems specialiesiems reikalavimams paskirtojo EEKS operatoriaus veiklai ir izoliuoto darbo rezervo paslaugos teikimui.

Papildant EESSĮ projektu teikiamus specialiuosius reikalavimus paskirtojo EEKS operatoriaus veiklai, EEĮ projektu siūloma nustatyti, kad paskirtajam EEKS operatoriui privalomai taikomi EEĮ 68 straipsnyje nustatyti reikalavimai sąnaudų apskaitai ir kontrolei, taip pat numatomas paskirtojo EEKS operatoriaus teikiamos izoliuoto darbo rezervo paslaugos kainos reguliavimas EEĮ 69 straipsnyje nustatytais pagrindais bei privalomo apskaitos atskyrimo reikalavimų taikymas pagal EEĮ 56 straipsnį.

EEĮ projektu taip pat siūloma detalai reglamentuoti energijos kaupimo įrenginių prijungimo prie elektros tinklų tvarką ir sąlygas, vadovaujantis Direktyvos (ES) 2019/944 42 straipsniu ir atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos nacionalinėje teisėje susiklosčiusią elektros įrenginių prijungimo prie elektros tinklų reguliavimo praktiką. Toks aiškus energijos kaupimo įrenginių prijungimo prie elektros tinklų teisinis reguliavimas, įskaitant reikalavimus dėl prijungimo sąnaudų paskirstymo, eliminuos pirmiau aptartą šiuo metu esamo teisinio reguliavimo spragą.

Pabrėžtina, kad EEĮ projektu nėra siekiama į Lietuvos Respublikos nacionalinę teisę perkelti visų su energijos kaupimu susijusių Direktyvos (ES) 2019/944 nuostatų, pavyzdžiui Direktyvos 36 ir 54 straipsniuose numatytų reikalavimų dėl tinklų operatorių nuosavybės teisės į energijos kaupimo įrenginius. Tokį perkėlimą visa apimtimi užtikrins pirmiau minėti Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos parengti Europos Sąjungos Švarios energijos paketo elektros energijos rinkos dalyje perkėlimo ir įgyvendinimo įstatymų projektai. Rengiant EEĮ projektą, Įstatymų projektų rengėjai siekė nedubliuoti šiuose projektuose teikiamų EEĮ pakeitimų ir juos maksimaliai suderinti pagal Įstatymų projektų rengimo metu turėtą informaciją. Vėlesniuose teisėkūros procesuose skirtingų EEĮ pakeitimų nuostatos turės būti suderintos visa apimtimi. Būtina atkreipti dėmesį ir į tai, kad pradinis siekis visus EEĮ pakeitimus teikti viename pakete nėra įgyvendinamas, nes Europos Sąjungos Švarios energijos paketo elektros energijos rinkos dalyje perkėlimo ir įgyvendinimo įstatymų projektai Lietuvos Respublikos Seimo bus priimti tik 2021 metų pavasarį ir įsigalios ne anksčiau kaip 2021 m. birželio 1 d., o EEKS įrengimui ir veiklai reikalingi EEĮ pakeitimai turi būti priimti ir įsigalioji kaip įmanoma greičiau, kad 2021 metais būtų galima įrengti EEKS.

#### 4.3. NSUSOAĮ projektas

NSUSOAĮ projektu siekiama dviejų esminių tikslų. Pirma, EESSĮ projekte nustatyta tvarka ir sąlygomis paskirtąjį EEKS operatorių siūloma įtraukti į antros kategorijos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių sąrašą (NSUSOAĮ 2 priedas), o EEKS – į nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbią reikšmę turinčios infrastruktūros sąrašą (NSUSOAĮ 4 priedas).

Antra, NSUSOAĮ projektu siūloma papildyti NSUSOAĮ 5 straipsnį, numatant, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir valstybės institucijos, priimdamos sprendimus ir sudarydamos

susitarimus, valstybės valdomų akcinių bendrovių akcijų valdytojai, priimdami sprendimus, sudarydami susitarimus ir įgyvendindami valstybei nuosavybės teise priklausančių paskirtojo EEKS operatoriaus akcijų suteikiamas neturtines teises, privalės užtikrinti, kad paskirtasis EEKS operatorius nustatytą laiką, saugiai ir patikimai išimties tvarka teiktų pirmiau aptartą izoliuoto darbo rezervo paslaugą, vadovaudamasis teisės aktuose nustatytais reikalavimais.

Šie NSUSOAĮ pakeitimai yra būtini, siekiant užtikrinti atitiktį Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo interesams įrengiant EEKS ir jos veikloje.

Įsigaliojus priimtiems Įstatymų projektams ir užtikrinus jų tinkamą įgyvendinimą, vadovaujantis įstatymų ir jų įgyvendinamųjų teisės aktų reikalavimais, bus pasiektos šios naudos:

1) įstatymo lygmeniu įtvirtintas įpareigojimas Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemoje įrengti EEKS, kaip Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos desinchronizacijos nuo IPS / UPS sistemos būtinąją sąlygą, ir nustatyti privalomi reikalavimai EEKS įrengimui ir veiklai;

2) įtvirtintas įstatymo lygmeniu aiškus pagrindas izoliuoto darbo rezervo paslaugos teikimui EESSĮ, EEĮ ir jų įgyvendinamuosiuose teisės aktuose nustatyta tvarka ir sąlygomis, kuris yra būtinas, siekiant užtikrinti operatyviai aktyvuojamą 200 MW galios rezervą Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemoje, reikalingą jos darbo saugumui ir patikimumui, prevenciškai ruošiantis izoliuotam darbui ir dirbant izoliuotu režimu atsietai nuo IPS / UPS sistemos, iki elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projekto pabaigos;

3) užtikrintas teisinio reguliavimo aiškumas ir nuoseklumas nustatant energijos kaupimo įrenginių veikimo elektros energetikos sistemoje ir energijos kaupimo veiklos bei kaupimo paslaugų teikimo elektros energijos rinkoje bendruosius reikalavimus, kuriuos vėliau papildys visa apimtimi į Lietuvos Respublikos nacionalinę teisę perkeltos Direktyvos 2019/944 nuostatos;

4) įtvirtinti įstatymų lygmeniu privalomi reikalavimai dėl energijos kaupimo įrenginių prijungimo prie elektros tinklų, įskaitant reikalavimus dėl prijungimo sąnaudų paskirstymo, tuo užtikrinant prijungimo santykių teisinio reguliavimo aiškumą ir skaidrumą;

5) įtvirtinti nacionalinio saugumo reikalavimai, susiję su EEKS įrengimu ir veikla, užtikrinsiantys tinkamą nacionalinio saugumo interesų apsaugą.

## **5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta**

Įstatymų projektų rengėjai, vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 15 straipsniu ir Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos pavirtinimo“, atliko Įstatymų projektų numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimą. Šiuo tikslu Įstatymų projektų rengėjai įvertino dvi teisinio reguliavimo alternatyvas: 1) palikti *status quo* situaciją ir įstatymų lygmeniu nereglamentuoti EEKS įrengimo ir veiklos, o visus susijusius klausimus spręsti įstatymų įgyvendinamaisiais teisės aktais, arba 2) priimti Įstatymų projektus ir įstatymų lygmeniu įtvirtinti pirmiau aptartus EEKS įrengimo ir veiklos teisinius pagrindus. Atsižvelgiant į tai, kad pagrindo įstatymo lygmeniu nebuvimas iš esmės eliminuotų galimybę teisėtai ir tinkamai įrengti EEKS ir jai veikti pirmiau aptarta apimtimi ir pagrindais, *status quo* alternatyva buvo atmesta, o išsamus numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas atliktas tik antrajai alternatyvai – Įstatymų projektų priėmimui ir įgyvendinimui.

Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas atskleidė, kad, priėmus Įstatymų projektus ir juos įgyvendinus, neigiamų pasekmių nenumatoma. Priėmus Įstatymų projektus ir juos įgyvendinus, numatomas šis poveikis:

1) *Poveikis elektros energetikos sektoriui*: Įstatymų projektų priėmimas užtikrins reikiamą teisinį pagrindą EEKS įrengimui ir veiklai. Dėl pirmiau išsamiai aptartų aplinkybių Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemą desinchronizuojant nuo IPS / UPS sistemos yra būtinoji sąlyga operatyviai aktyvuojamam 200 MW galios rezervui užtikrinti iki elektros energetikos

sistemos sinchronizacijos projekto pabaigos ir jo lemiamos Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos stabilaus darbo su kontinentinės Europos elektros tinklais sinchroniniu režimu pradžios. Be to, Įstatymų projektais bus užtikrintas ne tik EEKS įrengimo ir veiklos, bet ir energijos kaupimo įrenginių prijungimo prie elektros tinklų ir energijos kaupimo veiklos elektros energijos rinkoje įstatymo lygmens teisinio reguliavimo aiškumas ir skaidrumas. Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos darbo stabilumas ir patikimumas bei elektros energijos tiekimo saugumas net ir sistemai dirbant izoliuotai nuo IPS / UPS sistemos, taip pat aiškus elektros energijos rinkos santykių reguliavimas lems elektros energetikos sektoriaus patikimumą ir investicinį patrauklumą. Investuotojų pasitikėjimas valstybės elektros energetikos sektoriumi yra kritiškai svarbus planuojant atsinaujinančių energijos išteklių ir naujų technologijų, įskaitant kaupimo įrenginius, plėtrą.

2) *Poveikis valstybės finansams*: Lietuvos Respublikos Vyriausybė svarstys dėl EEKS projekto finansavimo Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšomis, Europos Sąjungos fondų lėšomis, gautomis subsidijomis, dotacijomis ar joms prilygintomis lėšomis. Priėmus Įstatymų projektus ir juos įgyvendinus, kitas poveikis valstybės finansams nenumatomas.

3) *Poveikis administracinei naštai*: Priėmus Įstatymų projektus, padidės Tarybai tenkantis darbo krūvis, susijęs su energijos kaupimo veiklos reguliavimu ir naujos reguliuojamos įmonės – paskirtojo EEKS operatoriaus – teikiamų paslaugų kainų reguliavimu, sąnaudų kontrole ir veiklos priežiūra. Taip pat numatoma, kad atsakingos institucijos turės priimti reikiamus įstatymų įgyvendinamųjų teisės aktų pakeitimus, kaip nurodyta šio aiškinamojo rašto 11 punkte. Kito poveikio administracinei naštai, priėmus Įstatymų projektus ir juos įgyvendinus, nenumatoma.

4) *Poveikis ekonomikai*: Stabilus ir patikimas elektros energetikos sistemos veikimas, kurio siekiama sistemoje įrengiant EEKS ir naudojantis jos užtikrinamu 200 MW galios rezervu, neabejotinai turės teigiamą poveikį visai šalies ekonomikai, *inter alia*, grindžiamai stabilium ir saugiu elektros energijos vartojimo paklausos užtikrinimu. Saugus ir patikimas elektros energijos tiekimas taip pat yra vienas iš veiksnių, lemiančių investuotojų pasitikėjimą ne tik energetikos, bet ir kituose valstybės ekonomikos sektoriuose.

5) *Poveikis socialinei aplinkai*: Stabilus ir patikimas elektros energetikos sistemos veikimas, kurį padės užtikrinti įrengta ir veikianti EEKS, dėl pirmiau išsamiai aptartų aplinkybių padės išvengti avarinių dalies ar net visų Lietuvos vartotojų atjungimų nuo sistemos ir elektros energijos tiekimo ribojimų. Patikimas ir saugus elektros energijos tiekimas prisideda tiek prie sklandaus socialinių funkcijų vykdymo (pavyzdžiui, sveikatos apsaugos ir švietimo), tiek prie adekvataus visuomenės elektros energijos vartojimo poreikio patenkinimo.

6) *Poveikis aplinkai*: Kaip jau minėta, pabaigus elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projektą, Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemai pradėjus stabiliai dirbti sinchroniniu režimu su kontinentinės Europos elektros tinklais ir paskirtajam EEKS operatoriui nustojus išimties tvarka teikti izoliuoto darbo rezervo paslaugą, EEKS sudarančių elektros energijos kaupimo įrenginių veikla elektros energijos rinkoje taps itin reikšmingu veiksniu kaupiant elektros energijos gamybos piko laikotarpiu iš atsinaujinančių energijos išteklių pagamintą elektros energiją ir ją atiduodant į elektros tinklus didžiausio elektros energijos vartojimo poreikio metu. Tuo bus ženkliai prisidedama prie Lietuvos klimato kaitos valdymo ir ekonomikos dekarbonizacijos strateginių tikslų.

7) *Poveikis konkurencijai*: Priėmus Įstatymų projektus, neigiamas poveikis konkurencijai elektros energijos rinkoje ir (ar) atskiruose jos segmentuose (įskaitant papildomų paslaugų segmentą) nenumatomas. *Pirma*, siekiama, kad EEKS būtų įrengta Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemoje ir pradėtų veikti dar 2021 metais, t. y. sistemoje nesant jokių kitų baterinių elektros energijos kaupimo įrenginių ir (ar) kitų elektros įrenginių, pasižyminčių palyginamomis techninėmis savybėmis, kurie galėtų būti naudojami teikiant izoliuoto darbo rezervo paslaugą. Tai reiškia, kad sąlygų konkurencijai izoliuoto darbo rezervo paslaugos segmente EEKS įrengimo ir veiklos pradžios metu nebus ir artimiausioje perspektyvoje neatsiras. *Antra*, paskirtojo EEKS operatoriaus veiklos išimtinumą siūloma nustatyti tik konkrečiame izoliuoto darbo rezervo paslaugos segmente aiškiai apibrėžtam laikotarpiui (t. y. iki elektros energetikos sistemos

sinchronizacijos projekto pabaigos, numatomo 2025 metais) ir nedarant įtakos energijos kaupimo veiklai ir su ja susijusių paslaugų teikimui kituose elektros energijos rinkos segmentuose. Ir *trečia*, pabaigus elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projektą, paskirtojo EEKS operatoriaus specialieji įgaliojimai pasibaigs, izoliuoto darbo rezervo paslauga nebebus teikiama, o buvęs paskirtasis EEKS operatorius savo valdomus elektros energijos kaupimo įrenginius Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos nustatyta tvarka ir sąlygomis perleis (parduos) kitiems nacionalinio saugumo reikalavimus atitinkantiems asmenims, naudosiantiems tuos įrenginius elektros energijos kaupimo paslaugoms teikti rinkos sąlygomis. Manytina, kad toks EEKS sudarančių elektros energijos kaupimo įrenginių atidavimas į rinką svariai prisidės prie elektros energijos rinkos lankstumo, konkurencingumo ir likvidumo. Siūlymas nustatyti asmenų, įsigyjančių elektros energijos kaupimo įrenginius, atitiktis nacionalinio saugumo interesams reikalavimą ir sąlygą įsigytus įrenginius naudoti Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemoje yra grindžiamas valstybės energetinio ir nacionalinio saugumo interesais. Net ir pabaigus elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projektą ir paskirtajam EEKS sistemos operatoriui nustojus teikti izoliuoto darbo rezervo paslaugą, elektros energijos kaupimo įrenginiai, įrengti įgyvendinant EEKS projektą, išliks strategiškai svarbia Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos infrastruktūros dalimi.

Įstatymų projektų priėmimo ir jų įgyvendinimo poveikio kitais aspektais, nurodytais Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikoje, nenumatoma.

Atsižvelgiant į pirmiau pateiktus numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatus ir vadovaujantis Teisėkūros pagrindų įstatymo 15 straipsnio 3 dalimi, atskira Įstatymų projektų numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo pažyma neteikiama.

## **6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai**

Priimti įstatymai įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

## **7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai**

Priimtų įstatymų įgyvendinimas turės teigiamą įtaką verslo sąlygoms Lietuvoje ir jo plėtrai pirmiau aptartais aspektais, t. y. per stabilų ir patikimą Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos darbą, saugų elektros energijos tiekimą, energijos kaupimo veiklos elektros energijos rinkoje teisinio reguliavimo aiškumą ir skaidrumą, taip pat per valstybės elektros energetikos sektoriaus patikimumą ir investicinį patrauklumą.

## **8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams**

Įstatymų projektai atitinka Vyriausybės programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, 242.1 papunkčio nuostatas, pagal kurias kaip viena iš energetinio saugumo stiprinimo pagrindinių iniciatyvų yra numatyta 2021 metais įrengti 200 MW galios kaupiamuosius pajėgumus elektros energetikos momentiniam rezervui didinti.

## **9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios**

Įstatymų projektais pateikiami visi reikalingi įstatymų nuostatų pakeitimai, todėl teikiami EESSĮ, EEĮ ir NSUSOAĮ pakeitimai bus inkorporuoti į teisinę sistemą automatiškai priėmus Įstatymų projektus, o priimti naujų, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios galiojančių kitų įstatymų nereikės.

Įstatymų projektams įgyvendinti reikės priimti šio aiškinamojo rašto 11 punkte nurodytus įgyvendinamuosius teisės aktus.

## **10. Ar Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o Įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka**

Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos ir Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. Įstatymų projektuose pateikiami nauji sąvokas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

#### **11. Įstatymų projektų atitikimas Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir Europos Sąjungos dokumentams**

Įstatymų projektai neprieštarauja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir Europos Sąjungos dokumentams.

Be to, Įstatymų projektai atitinka Direktyvos (ES) 2019/944 nuostatas ir Europos Sąjungos valstybės pagalbos taisykles. Šiais aspektais Įstatymų projektų iniciatorius neformaliai konsultavosi su Europos Komisijos Energetikos ir Konkurencijos generaliniais direktoratais. Priklausomai nuo priimtų Įstatymų projektų redakcijos, bus sprendžiama dėl poreikio formaliai informuoti Europos Komisiją pagal Direktyvos 2019/944 9 straipsnį (t. y. nustačius viešųjų paslaugų įpareigojimą) ir (ar) notifikuoti valstybės pagalbą. Įstatymų projektų rengimo metu poreikis išankstiniam pranešimui apie valstybės pagalbą ir (ar) jos derinimui nenustatytas.

#### **12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti**

Tuo atveju, jei Įstatymų projektai būtų priimti ir įsigalioję iki 2021 m. gegužės 1 d., Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Lietuvos Respublikos energetikos ministras ir Taryba ne vėliau kaip iki 2021 m. balandžio 30 d. turėtų priimti toliau nurodytus įstatymų įgyvendinamuosius teisės aktus. Pabrėžtina, kad vėlesnis įgyvendinamųjų teisės aktų priėmimas numatytas tikslingai, siekiant suteikti papildomo laiko kokybiškai galiojančių teisės aktų peržiūrai ir jų pakeitimų bei naujų teisės aktų parengimui.

Vėlesnis Tarybos kompetencijai priskirtų įstatymų įgyvendinamųjų teisės aktų pakeitimų priėmimas, lyginant su Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Lietuvos Respublikos energetikos ministro teisės aktų priėmimui numatyta data, siūlomas atsižvelgiant į tai, kad toliau nurodyti Tarybos tvirtinami teisės aktai bus iš esmės keičiami įgyvendinant priimtus įstatymus, į Lietuvos Respublikos nacionalinę teisę perkeliančius Europos Sąjungos Švarios energijos paketą elektros energijos rinkos dalyje (žr. Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 pakeitimo įstatymo projektą (TAPIS Reg. Nr. 20-11739(2) ir kitus susijusius įstatymų projektus). Toliau nurodyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Lietuvos Respublikos energetikos ministro priimami teisės aktai nėra tiesiogiai susiję su Europos Sąjungos Švarios energijos paketo perkėlimu į Lietuvos Respublikos nacionalinę teisę ir jų pakeitimai gali būti parengti ir priimti žymiai greičiau.

##### *1) Lietuvos Respublikos Vyriausybės tvirtinami teisės aktai:*

- Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas dėl EEKS operatoriaus paskyrimo;
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. lapkričio 11 d. nutarimo Nr. 1270 „Dėl Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos savarankiškumo ir patikimumo stiprinimo priemonių plano patvirtinimo“ pakeitimas;
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. rugpjūčio 7 d. nutarimo Nr. 821 „Dėl Elektros energetikos projektų, vykdomų įgyvendinant elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projektą, sąrašo patvirtinimo“ pakeitimas;
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. rugsėjo 4 d. nutarimo Nr. 918 „Dėl Elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projekto veiksmų ir priemonių plano patvirtinimo“ pakeitimas;
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 8 d. nutarimo Nr. 699 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymą“ pakeitimas;
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. birželio 6 d. nutarimo Nr. 558 „Dėl Konkrečių nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įrenginių ir turto sąrašo patvirtinimo“ pakeitimas.

2) Lietuvos Respublikos energetikos ministro tvirtinami teisės aktai:

- Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2012 m. birželio 18 d. įsakymo Nr. 1-116 „Dėl Elektros tinklų naudojimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimas;
- Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2012 m. vasario 3 d. įsakymo Nr. 1-22 „Dėl Elektros įrenginių įrengimo bendrųjų taisyklių patvirtinimo“ pakeitimas.

3) Tarybos tvirtinami teisės aktai:

- Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos 2015 m. sausio 15 d. nutarimo Nr. O3-3 „Dėl Elektros energijos perdavimo, skirstymo ir visuomeninio tiekimo paslaugų bei visuomeninės kainos viršutinės ribos nustatymo metodikos patvirtinimo“ pakeitimas;
- Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos 2003 m. birželio 17 d. nutarimo Nr. O3-35 „Dėl Energetikos įmonių investicijų projektų derinimo Valstybinėje kainų ir energetikos kontrolės komisijoje tvarkos patvirtinimo“ pakeitimas;
- Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos 2018 m. gruodžio 21 d. nutarimo Nr. O3E-468 „Dėl Elektros energetikos įmonių apskaitos atskyrimo ir sąnaudų paskirstymo reikalavimų aprašo patvirtinimo“ pakeitimas;
- Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos 2015 m. rugsėjo 22 d. nutarimo Nr. O3-510 „Dėl Investicijų gražos normos nustatymo metodikos patvirtinimo“ pakeitimas;
- Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos 2012 m. liepos 27 d. nutarimo Nr. O3-200 „Dėl Elektros energijos sisteminių paslaugų kainos nustatymo metodikos patvirtinimo“ pakeitimas;
- Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos 2012 m. rugsėjo 14 d. nutarimo Nr. O3-229 „Dėl Elektros energijos kainos, rezervinės galios ir izoliuoto elektros energetikos sistemos darbo užtikrinimo paslaugų kainų nustatymo metodikos patvirtinimo“ pakeitimas;
- Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos 2012 m. rugsėjo 12 d. nutarimo Nr. O3-252 „Dėl Elektros energijos perdavimo, skirstymo, visuomeninio tiekimo paslaugų ir visuomeninių elektros energijos kainų diferencijavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimas;
- Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos 2011 m. liepos 29 d. nutarimo Nr. O3-235 „Dėl Elektros energijos įrenginių prijungimo prie elektros tinklų įkainių nustatymo metodikos patvirtinimo“ pakeitimas;
- Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos 2020 m. rugsėjo 25 d. nutarimo Nr. O3E-855 „Dėl Elektros energetikos ir gamtinių dujų įmonių reguliuojamosios veiklos ataskaitų patikros techninės užduoties patvirtinimo“ pakeitimas;
- Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos 2020 m. lapkričio 12 d. nutarimo Nr. O3E-1121 „Dėl Reguliavimo apskaitos sistemos patikros techninės užduoties patvirtinimo“ pakeitimas.

**13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti**

Lietuvos Respublikos Vyriausybė svarstys dėl EEKS projekto finansavimo Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšomis, Europos Sąjungos fondų lėšomis, gautomis subsidijomis, dotacijomis ar joms prilygintomis lėšomis. Kitų valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų panaudojimas Įstatymų projektams įgyvendinti nėra numatytas.

**14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados**

Įstatymų projektų rengimo metu konsultuotasi su elektros perdavimo sistemos operatoriaus LITGRID AB ir Kauno technologijos universiteto energetikos ekspertais. Taip pat, siekiant įvertinti siūlomo teisinio reguliavimo atitiktį Europos Sąjungos teisei, neformaliai konsultuotasi su Europos Komisijos Energetikos ir Konkurencijos generaliniais direktoratais.

Dėl Įstatymų projektų jų rengimo metu konsultuotasi su Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos, Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos, LITGRID AB, AB „Energinės skirstymo operatorius“, UAB EPSO-G ir UAB „Ignitis grupė“ specialistais.

**15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems Įstatymų projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis**

Reikšminiai Įstatymų projektų žodžiai yra *energijos kaupimas, energijos kaupimo įrenginys, papildomos paslaugos, elektros energetikos sistema, elektros energetikos sistemos sinchronizacija, elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projektas, izoliuotas elektros energetikos sistemos darbas, kontinentinės Europos elektros tinklai, nacionalinis saugumas*.

**16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai**

Atsižvelgiant į būtinybę priimti įstatymų projektų įgyvendinamuosius teisės aktus, nurodytus šio aiškinamojo rašto 11 punkte, ir įvertinus tai, kad priimti įstatymų projektai įsigaliotų kuo skubiau, optimalios įstatymų įsigaliojimo datos turėtų būti nustatytos svarstant įstatymų projektus.

---